«ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿ»
ԳԻՐՔ 2

ՎԱՐՁԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ

Սույն գրքում ներկայացված է վարձակալության հաշվապահական հաշվառման մոտեցումները:

Պարզաբանված են «վարձակալություն» հասկացությունը, ֆինանսական և գործառնական վարձակալությունները, դրանց չափումն ու հաշվառումը, կապիտալացված մասի ու տոկոսի միջև վարձավճարների բաշխման մեթոդը:

Քննարկված են վարձակալության գծով ֆինանսական և հարկային հաշվառումների տարբերությունները, դրանց հետևանքով առաջացող հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները, ինչպես նաև բյուջեի հետ հաշվարկների հաշվառումը (ԱԱՀ-ի, գույքահարկի և հողի հարկի գծով):

Ներկայացված են վարձակալության փաստաթղթավորման օրինակելի ձևերը, գույքագրումը, ֆինանսական հաշվետվություններում վարձակալության գծով կատարվող բացահայտումները:

Բերված են հաշվապահական հաշվառման հին համակարգով վարձակալության նկատմամբ սահմանված մոտեցումները, վարձակալության գծով հին հաշվային պլանից նոր հաշվային պլանին անցման մեթոդիկան, ինչպես նաև տիպային գործառնությունների հին և նոր հաշվային պլաններով հաշվապահական ձևակերպումները:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԲԱԺԻՆ 1.
ՎԱՐՁԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

	Գլուխ 1. Վարձակալության սահմանումը	
1.1.	Վարձակալության սահմանման չափանիշները	9
1.2.	Բացառություններ	16
	Գլուխ 2. Վարձակալության դասակարգումը	
2.1.	Ձևի նկատմամբ բովանդակության գերակայությունը	18
2.2.	Ֆինանսական գործարքի երևույթը վարձակալությունում	20
2.3.	Վարձակալության դասակարգումը	23
2.4.	Վարձակալության դասակարգման բնորոշիչները	26

ԲԱԺԻՆ 2.
ՎԱՐՁԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ՓԱՍՏԱԹՂԹԱՎՈՐՈՒՄԸ ԵՎ ԳՈՒՅՔԱԳՐՈՒՄԸ

	Գլուխ 3. Ընդհանուր դրույթներ	
3.1.	Վարձակալության փաստաթղթավորումը	32
3.2.	Վարձակալության գույքագրումը	33
	Գլուխ 4. Վարձակալության փաստաթղթավորումը վարձակալի մոտ	

4.1. Ֆինանսական վարձակալության փաստաթղթավորումը վարձակալի մոտ 34
4.2. Գործառնական վարձակալության փաստաթղթավորումը վարձակալի մոտ 61
Գլուխ 5. Վարձակալության փաստաթղթավորումը վարձատուի մոտ
5.1. Ֆինանսական վարձակալության փաստաթղթավորումը վարձատուի մոտ 88
5.2. Գործառնական վարձակալության փաստաթղթավորումը վարձատուի մոտ 88

ԲԱԺԻՆ 3.
ՎԱՐՁԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ՉԱՓՈՒՄԸ ԵՎ ՀԱՇՎԱՌՈՒՄԸ ՎԱՐՁԱԿԱԼԻ ՄՈՏ

Գլուխ 6. Ֆինանսական վարձակալության չափումը և հաշվառումը վարձակալի մոտ
6.1. Ֆինանսական վարձակալության չափումը վարձակալի մոտ 92
6.2. Կուտակումը և զեղչումը 96
6.3. Նվազագույն վարձավճարների բաշխումը 99
6.4. Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների սկզբնական հաշվառումը 104
6.5. Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված հիմնական միջոցների մաշվածության հաշվառումը 108
6.6. Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված ներդրումային գույքի հաշվառումը 114
6.7. Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված ոչ նյութական ակտիվների հաշվառումը 116
6.8. Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված ակտիվների արժեզրկումից կորստի հաշվառումը 120
6.9. Վարձակալական պարտավորության և ֆինանսական վճարի ոչ ընթացիկ ու ընթացիկ մասերի հաշվառումը 123
6.10. Ֆինանսական վճարի հաշվառումը 126
6.11. Վարձակալական պարտավորության և ֆինանսական վճարի հետագա հաշվառումը 129
6.12. Վաղաժամկետ մարված վարձակալական պարտավորության հաշվառումը 138
Գլուխ 7. Գործառնական վարձակալության չափումը և հաշվառումը վարձակալի մոտ
7.1. Գործառնական վարձակալության չափումը վարձակալի մոտ 141
7.2. Գործառնական վարձակալության հաշվառումը վարձակալի մոտ 142

ԲԱԺԻՆ 4.
ՎԱՐՁԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ՉԱՓՈՒՄԸ ԵՎ ՀԱՇՎԱՌՈՒՄԸ ՎԱՐՁԱՏՈՒԻ ՄՈՏ

Գլուխ 8. Ֆինանսական վարձակալության չափումը և հաշվառումը վարձատուի մոտ

8.1. Ֆինանսական վարձակալության չափումը վարձատուի մոտ 146
8.2. Հիմնական միջոցների ֆինանսական վարձակալության հանձնումը 149
8.3. Ոչ նյութական ակտիվների ֆինանսական վարձակալության հանձնումը 154
8.4. Վարձակալությունում համախառն ներդրումների և չվաստակած ֆինանսական եկամտի ոչ ընթացիկ և ընթացիկ մասերի հաշվառումը 155
8.5. Ֆինանսական եկամտի հաշվառումը 158
8.6. Վարձակալությունում համախառն ներդրումների և չվաստակած ֆինանսական եկամտի հետագա հաշվառումը 159
8.7. Չերաշխավորված մնացորդային արժեքի վերանայումը և սկզբնական ուղղակի ծախսումների հաշվառումը 163
8.8. Վարձատուի դեբիտորական պարտքի վաղաժամկետ մարման հաշվառումը 167
8.9. Արտադրող (դիլեր) կազմակերպություններում ֆինանսական վարձակալության հաշվառումը 169
Գլուխ 9. Գործառնական վարձակալության չափումը և հաշվառումը վարձատուի մոտ
9.1. Գործառնական վարձակալության չափումը վարձատուի մոտ 173
9.2. Գործառնական վարձակալության հաշվառումը վարձատուի մոտ 174

ԲԱԺԻՆ 5.
ՎԱՐՁԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ ԱՅԼ ՀԱՐՑԵՐ

Գլուխ 10. Վաճառք հետադարձ վարձակալությամբ
10.1. Ընդհանուր դրույթներ 177
10.2. Վաճառք հետադարձ ֆինանսական վարձակալությամբ 177
10.3. Վաճառք հետադարձ գործառնական վարձակալությամբ 179
Գլուխ 11. Վարձակալության գծով անհավաքագրելիության հաշվառումը
11.1. Ֆինանսական վարձակալության գծով անհավաքագրելիության հաշվառումը 186
11.2. Գործառնական վարձակալության գծով անհավաքագրելիության հաշվառումը 190
Գլուխ 12. Վարձակալության հաշվառման այլ հարցեր
12.1. Վարձակալության գծով փոխարժեքային տարբերությունների հաշվառումը 192
12.2. Վարձակալության գծով էական սխալների հաշվառումը 194
12.3. Վարձակալված ակտիվների վրա կատարվող հետագա ծախսումների հաշվառումը 196
12.4. Վարձակալված ակտիվների վերագնահատումը 198

ԲԱԺԻՆ 6.
ՎԱՐՁԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ԳԾՈՎ ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐԻ ԵՎ ԲՅՈՒՋԵԻ ՀԵՏ ՀԱՇՎԱՐԿՆԵՐԻ ՀԱՇՎԱՌՈՒՄԸ

Գլուխ 13. Վարձակալության գծով հարկային հետևանքների

հաշվառումը
13.1. Ընդհանուր դրույթներ 201
13.2. Ֆինանսական վարձակալությամբ ստացված ակտիվների գծով հարկային հետևանքների հաշվառումը 203
13.3. Վարձակալության գծով այլ հարկային հետևանքների հաշվառումը 211
Գլուխ 14. Վարձակալության գծով բյուջեի հետ հաշվարկների հաշվառումը
14.1. Վարձակալության գծով ԱԱՀ-ի հաշվառումը 215
14.2. Վարձակալության գծով այլ հարկատեսակների հաշվառումը 222

ԲԱԺԻՆ 7.
ՎԱՐՁԱԿԱԼՎԱԾ ԱԿՏԻՎՆԵՐԻ ԲԱՑԱՀԱՅՏՈՒՄԸ

Գլուխ 15. Վարձակալված ակտիվների բացահայտումը վարձակալի մոտ
15.1. Ֆինանսական վարձակալության բացահայտումը վարձակալի մոտ 226
15.2. Գործառնական վարձակալության բացահայտումը վարձակալի մոտ 229
Գլուխ 16. Վարձակալված ակտիվների բացահայտումը վարձատուի մոտ
16.1. Ֆինանսական վարձակալության բացահայտումը վարձատուի մոտ 231
16.2. Գործառնական վարձակալության բացահայտումը վարձատուի մոտ 323

ԲԱԺԻՆ 8.
ՎԱՐՁԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ԳԾՈՎ ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՁԵՎԱԿԵՐՊՈՒՄՆԵՐԸ ՀԻՆ ԵՎ ՆՈՐ ՀԱՇՎԱՅԻՆ ՊԼԱՆՆԵՐՈՎ

Գլուխ 17. Հին հաշվային պլանից նոր հաշվային պլանին անցումը (փոխարկում)
17.1. Ընդհանուր դրույթներ 234
17.2. Փոխարկումը վարձակալի մոտ 235
17.3. Փոխարկումը վարձատուի մոտ 236
Գլուխ 18. Տիպային գործառնությունների հաշվապահական ձևակերպումները հին և նոր հաշվային պլաններով
18.1. Տիպային գործառնությունների հաշվապահական ձևակերպումները վարձակալի մոտ 238
18.2. Տիպային գործառնությունների հաշվապահական ձևակերպումները վարձատուի մոտ 254